

Naiste Hääl

Eesti Naisliidu
Häälekandja

Ilmub
üks kord kuus

TELLIMISE HIND:
1 aasta peale . . . Kr. 2.—
½ aasta peale . . . „ 1.20
Väljamaa tellimine „ 3.—

Toimetus ja talitus asub:
TALLINN, RÄTASKAEVU TÄN. 22
Avatud kella 12—2 Telefon 433-26
Üksiknumbri hind 20 senti

KUULUTUSTE HIND:
1 lehekülge . . . Kr. 30.—
½ lehekülge . . . „ 20.—
¼ lehekülge . . . „ 10.—

Tellimise hind koos „Eesti Naisega“ — aastas Kr. 5.—, ½ aastas Kr. 2.75

Oktoober 1930

Nr. 10

IV aastakäik

IV

Eesti üleriiklik Naiskongress.

Jälle on möödunud viis aastat sellest ajast, kui Eesti organiseeritud naised koos olid oma kongressil. Naiskongressid Eestis on kujunenud kõikide organiseeritud naiste ühiseks ettevõtteks, eriti viimane, 1925 a. peetud kongress, mille korraldamisest kui ka tegelikust tööst võtsid osa kõikide naisorganisatsioonide esindajad, vaatamata erinevatele sihtidele, liikmete rahvusele, usule ning ilmavaatele.

Ka seekord kongressi ettevalmistavaks tööks on ühinenud kõikide ülemaaliste naisorganisatsioonide asemikud kui ka segaorganisatsioonide ja keskkoondeste naisesindajad. Iga naine pühendab oma parima kodule ja perele, aga ta ei tohi unustada ühiskonda, samuti peab ta tõsise andumusega töötama kaasa oma rahva ja riigi heaks. Kongress on naiste ühiskondliku töö paraad. Seal kohtavad jälle peale viieaastast lahus ja mitmesugustes tingimustes tehtud töö kõikide organisatsioonide esindajad. Kongressi peavõttes ei ole ainult uute tähiste otsimine ning sihtide rajamine tuleviku tööks, vaid olulisem on töös omandatud kogemuste vastastikkune vahetamine, üksteise töö tundmaõppimine, ühtlasi selle töö mõistmine ja lugupidamine.

Meie astume kokku kindlas teadmises, et meil kõigi eriliste ülesannete peale vaatamata on palju ühiseid huvisid ja muresid, mis meid kõiki ühendavad.

Naisuguste küsimuste käsitlemisel leiame ühise keele ja ühise meele!

Õiguslised küsimused, puudused meie maksvates seadustes, puudutavad meid kõiki ühtlaselt — nii linna- kui maanaist, nii vaimu alal kui ka kehaliselt töötavat naist. Kuidas kasvatada oma lapsi, kuidas korraldada meie kooli, samuti ka teisi hariduslisi ettevõtteid — on küsimused, mis meid kõiki ühtlaselt huvitavad. Töö tervishoiu ja hoolekande alal, ühtlasi võitlus kõigi sotsiaalpähedega, on etendanud alati tähtsamat osa ühiskondlikult mõtleva naise huvide päikkonnas.

Eeloleval kongressil peame meie otsima ja ka leidma ühised sihtjooned, mille poole püüda ja mida läbi viia järgneva viie aasta jooksul.

SISUKORD: IV Eesti üleriiklik naiskongress. — Kongressi kava. — Eesti Naisliidu peakoosolek ja 10-aastase tegevuse juubel. — Abikaasade õiguslike vahukordade korraldamisest. — Kirjanduslik veste. — IV Rahvusvaheline kodukasvatuse kongress. — Sõjakäik abieluliste naisõpetajate vastu. — Müljeid möödunud Tallinna põllumajanduse näituse naiskäsitöö ja mööbli väljapanekuist. — Kroonika.

IV. Üleriiklik Naiskongress astub kokku Tallinnas 31. okt., seal tulevad käsitlusele kõik tähtsamad naiste ellu puutuvad küsimused, nagu: õiguslised, kasvatuslised ja hariduslised, kodumajanduslised, tervishoiu, hoolekande ja teised. Seal esinevad kõik suuremad naisorganisatsioonide keskkondised aruannetega tehtud töö kohtu. Samal ajal korraldatakse Tallinnas laiaulatuslik kodumajanduse-, elektri- ja raadionäitus, mis peaks tõsiselt huvitama kõiki kongressist osavõtjaid. Mitmed naisorganisatsioonid on avaldanud soovi korraldada kongressi puhul erinäitusi oma töö alalt. Kongressile järgnevatel päevil tehakse ekskursioone eeskujulikumatessse hoolekande-asutustesse ja tööstuslikkudesse ettevõtetesse, kus valmistatakse riidetuse ja kodumajapidamise tähtsamaid tarbeid.

Kongressi korraldav komitee kutsub üles kõiki naisorganisatsioone ja segaorganisatsioonide naisliikmete esindajaid võtma osa elolevast kongressist. Kongressi komitee loodab ka, et organisatsioonid aineliselt aitavad kaasa kongressi heaks kordaminekuks. Kõik naised nii maal kui linnas, koondugem ühiseks tööks, sest ühinemises on jõud, mis viib meid sihile!

KORRALDAVA KOMITEE JUHATAJA

JOHANNA PÄTS.

IV Eesti Üleriiklik Naiskongress

31. okt., 1. ja 2. nov. 1930. a. Tallinnas.

KAVA.

31. okt. kell 8 õhtul „Estonia“ kontsertsaalis

AVAMISAKTUS.

1. nov. (esimene päev).

Tütarlaste kommertsgümn. ruumes
Jaani t. 13.

I üldkoosolek: kell 10 homm.

1. Kongressi juhatuse ja mandaatkomisjoni valimine.
2. Kava ja töökorralduse kinnitamine.

Õiguslised küsimused:

3. Eesti naise õiguslikust seisukorrast tegelikus elus. — Helmi Kaber.
4. Abikaasade õiguslikud vahekorrad tsiviilseadustiku eelnõu järel. — Elise Aron.
5. Vallaslaps. — Veera Poska-Grünthal.
6. Otsuste täitmisest alimentide nõudmistes. — Marta Kurfeltd.

Lõunavaheaeg kella 1—3 p. l.

II üldkoosolek: kell 3 p. l.

Kasvatuselised, hariduselised ja kutselised küsimused:

1. Tänapäeva kasvatuselisi probleeme. — Ella Susi.

2. Kodukasvatuse ülesandeid. — Emma Peterson.
3. Naishariduse korraldamine. — Salme Pruuden.
4. Naise osa vabaharidustöös. — Elfriede Mägi.

2. nov. (teine päev).

III üldkoosolek: kell 9 homm.

Kodumajanduslised küsimused:

1. Maanaiste liikumise sihtjooned. — Liis Käbin.
2. Maanaiste kutsehariduse korraldamine. — Mari Martinson.

Tervishoiu- ja sotsiaalküsimused:

3. Naise osa hoolekandetöös. — Alma Ostra-Oinas.
4. Naised võitluses suguhaigustega. — Dr. Alma Rostfeld.
5. Sotsiaalsed pahed ja võitlus nende vastu. — Helmi Mäelo.

Lõunavaheaeg kella 1—3 p. l.

IV üldkoosolek: kell 3 p. l.

1. Resolutsioonide vastuvõtmine.

2. Aruanded organisatsioonelt:

- a) Naisliit.
- b) Kodukaitse.
- c) Maanaiste Kesksekselts.
- d) Naiste Karskusliit.
- e) Kristlik Noorte Naiste Ühing.
- f) Eesti Akadeemiliste Naiste Ühing.
- g) Üleriiklik Lastehoolekande Keskkorraldus.
- i) Saksa Naisliit.
- j) Vene Naisliit.
- k) Rootsi Haridusselts.
- l) Tall. Juudi Naisühing.
- m) Eesti Õdede Ühing.
- n) E. P. R. Õdede Osakond.
- o) Kodutööstuse Edendamise Kesksekselts.

- p) Haridusliit.
- q) Õpetajate Liit.
- r) Ülemaaline Noorsoo Ühing.

3. nov.

Kongressi ajal korraldatud näituste külastamine ja ekskursioonid.

Kongressi koosseis.

Kongressist võtavad osa: 1) hääleõigusega: a) naisorganisatsioonide esindajad; b) segaorganisatsioonide naisliikmete esindajad; c) referendid ja IV Naiskongressi korraldava komitee liikmed. 2) Sõnaõigusega võivad osa võtta kõik ülalnimetatud organisatsioonide liikmed. Esindajad valitakse iga 25 liikme kohta üks. Kongressi üldkoosolekud on avalikud.

Eesti Naisliidu peakoosolek ja 10-aastase tegevuse juubel.

Kohe peale naiskongressi lõppu, 3-mal novembril s. a. kell 11 enne lõunat, asuub kokku Naisliidu järjekorraline peakoosolek. Tänavune Liidu peakoosolek langeb ühte Liidu tegevuse 10-aastase tähtpäevaga. Kümme aastat on liig lühike aeg, et jeda ära märkida erilise juubelpidustustega, sellepärast ei mõtle ka Naisliidu juhatus anda tänavusele peakoosolekule erilist pidulikku ilmet; pealegi langeb Liidu peakoosolek ühele ajale üleriiklise Naiskongressiga, mis meie naiste elus on alati kujunenud pidulikuks sündmuseks. Kuid waadates tagasi Liidu kümneaastasele tegevusele, ei saa siiski jätta, et on tehtud hulk ülesehitavat tööd, tööd, mis kindlasti on jätnud omad jäljed meie ühiskonda, kuid mille ühiskond meie kohutavalt kiire elutempos fergesil võivad ununeda. Sellepärast annas Naisliidu üldjuhatus, et kõige kaunim juubelivaldus kümneaastase tegevuse möödumisel on Liidu töö jäädumustamine Liidu tegevuse ülemaate näol. See ülemaate ilmub väike raamat näol juba enne peakoosolekut ja tahaks loota, et selle enesele muretsenud kõik Liidu liikmesolevate organisatsioonide liikmed.

Peale nende aga peaks jee raamat, mis annab kujuta ülemaate meie naiste tööst ja püüetest, tungima rahva hulka juurel armul. Sest, nagu jeda on tunnud viist küll kõik naised, kes on piitdnud anda oma parimat jõudu meie ühiskonnale, pörfame meie ükka veel igal sammul

eelarvamiste vastu naiste töö ja ühiskondlike ülesannete kui ka püüete kohta. Ühelt poolt heidetakse naistele jagedasti ette loidust ja ükskõiksust meie ühiskondlike hädade vastu, teiselt poolt aga hinnatakse nende tegevust kui mingit hädaohtu nii ühiskonnale, kui perekonnale, kodule ja naiselikkusele. Liidu tegevuse ülemaate, milles peegeldub meie naiste suhtumine ühiskonda, naiste töö ja tegevus kõige mitmekesisematel aladel, annab erapooletu ja selge pildi eesti naiste tegevusest. Selle ülemaate levitamine omas ümbruskonnas peaks igale naisele olema armjaks kohuseks.

Kuna raamatu hinnaks on arvatud ainult 75 senti, on selle omandamine võimalik igale. Naisliit loodab ja arwab, et juba varakult saab üüb ettetellimisi selle peale.

Gelolev peakoosolek on esimene, mis peetakse Liidu uue põhikirja alusel. Kuna jentini Liidu liikmeks olid ainult ühikud naisjeltsid, on paari viimase aasta jooksul Liidu ümber kogunud pea kõik meie suuremad naiste kreffkoondised oma mitmekesiste huvipirkondadega. On selge, et Liidul tulevikus tuleb walvel olla nende kõikide huvide eest, et Liidu töö janna tulevikus ei määra enam ainultki meie naisjeltsid, kes olid Liidu loojaks ja aluse panejaks. Kuid on selge, et naisjeltsid, ühingud ja klubid omi üldiste huvidega, mis mitte pole piiratud, nagu jeda paratamatult peamad olema eriotstarbelised

foondujed, ka tulevitus peavad võima mõjutada Liidu tööd. Sellepärast on vajalik nende elam oja võtta Liidu üldkoosolekust. Eelolev peakoosolek, mis pealegi on ühel ajal meie, naiste, juurjündmise — kongressiga, tohib vist kindlasti olla võhkearvuline ja mõjuakas. Aga ka Liidu tulevase tegevuse mõttes, ühenduse loomiseks Liidu ja tema liikmete vahel, mõningate

uute kavatjuste otjustamiseks on hädatarvilik, et kõik Liidu liikmeks olevad organisatsioonid jaotaksid esitajad Liidu peakoosolekule.

Elu muutub meil järjesti raskemaks ja keerulisemaks. Ühjel jõul hurbane bergemini üle saada neist raskustest. Sellepärast on paratamatu, et peame leidma uut jõudu ühenduses. Üidaku selleks kaasa ka eelolev Naisliidu peakoosolek!

Abikaasade õiguslike vahetkordade korraldamisest.

(Järg.)

Abikaasade õiguslike vahetkordade korraldamisel on seaduslikul või normaal vara süsteemil suur tähendus. Kui eelkava võimaldab abielulepinguga maksma panna varaühisuse ja varalahususe süsteemi, ja abikaasadele või abiellujatele seega võimaluse annab oma tahte järele varavahekordi lahendada, ei ole sellel võimalusel suurt tegelikku tähendust. Abiellujatel ja ka abikaasadel seni, kui on kooskõlaline abielu, ei ole tihtigi mingisuguseid teateid, missugused vara vahetkordad nad abiellumisel omavad või on omandanud. Mõistagi, et niisugusel korral juttugi ei saa olla nende korraldamisest abielulepinguga. Ainult siis, kui tekivad lahkkelid abikaasade vahel, või majapidamine koormatud võlgadega, tekivad päevakorda ka abikaasade vara vahetkordade küsimused, milliste lahendamise abielulepingu teel võib olla tihtigi enam soovitavaid tagajärgi poolte huvides ei anna.

Seaduslikuks vara süsteemiks meie abikaasade vahel on meie eelkava valinud varaühenduse. See süsteem üldjoontes on meie Eesti ja Liivimaa maaseaduste järele jõus. Lääne-Euroopa riikides on teda seaduslikuks süsteemiks tunnustanud Saksa ja Šveitsi tsiviilkodeksid. Varaühenduse süsteem baseerub põhimõttel, et abieluvarandus, selle hulgas ka naise abiellu toodud varandus, jäädes naise omanduseks; on mehe valitsemisel ja kasutamisel ning et naise omanikuõigused abielu kestel on paraliseeritud. Tekib küsimus, missugustel motiividel on just see abieluvara vahetkordade süsteem leitud kohane olevat meie praeguses majanduslikes olukorras?

Niikaua kui eestkoste printsiip on abikaasade õiguslike vahetkordade aluseks, on juriidiliselt põhjendatud mehe õigus naise varandust valitseda ja kasutada. Naise tegu võimetus või piiratud tegu võime õigustab ja teeb hädavajaliseks nende õiguste ülekandmist eestkostjale. Balti eraseaduse § 11, nime-

tades meest naise eestkostjaks, põhjendab sellele ka mehe valitsemise ja kasutamise õigused abieluvara üle. Balti erasead. § 12 väljendab selgelt, et „abielulise eestkoste jõul valdab ja valitseb mees kõige abieluvaranduse, nii oma kui ka naiselt abiellu toodud varanduse üle.“ Tunnistab aga eelkava naise põhimõtteliselt teovõimeliseks isikuks, siis peab leidma teisi põhjendusi nimetatud süsteemi valimiseks. Saksa tsiviilseadustiku koostajad põhjendasid oma valikut sellega, et 14 miljonit sakslast käib selle süsteemi järele ja et naise abiellu toodud varandus peab aitama mehel, kui perekonnapeal, kanda abielu ülespidamise kohustusi.

Kuigi Šveitsi õigusteadlaste päeval 1894 a. suurem osa õigusteadlasi pooldas abikaasade varavahekordade korraldamist varalahususe süsteemil, põhjusel, et see naise seisukorda perekonnas parandab, selged vahetkordad loob abikaasade ja kolmandate isikute vahel, ja et see suurtes riikides, nagu Itaalia, Austria, Inglismaa, eduga reguleerib abikaasade õiguslike vahetkordi ja et see süsteem üldiselt tuleviku süsteem olla, loobuti Šveitsis varalahususe süsteemi tsiviilseadustiku seaduslikuks süsteemiks tunnustamast. Põhjuseks toodi ette, et Šveitsis see süsteem üldiselt tundmatu ja ainult ühes kantonis jõus, et täieline vara lahusus ei vasta abielu eetilisele ideele ega harjumustele, mille järele mees alati ikka naise varandust valitseb. Neil põhjustel sanktsioneeris Šveitsi seadusandlus abikaasade vara ühenduse seaduslikuks süsteemiks, kuigi lahkumineval kujul, võrreldes Saksa tsiviilseadustiku vastava süsteemiga. Muudatuse tendentsiks oli, parandada naise õiguslikku seisukorda varaõigusliselt. Ette toodud andmetest ei leia meie aga selle süsteemi õiguslist põhjendust, nimelt, missugustel alustel läheb naise vara valitsemine ja kasutamine üle mehele, aga mitte ümberpöör-

dult. Neid põhjendusi leiame meie prof Huberi seletustest Šveitsi tsiviilseadustiku eelprojektile ja need on sisuliselt samad, mis saksa tsiviilsead. kohta ette toodud, nimelt, et mehe valitsemise ja kasutamise õigus põhjendub tema perekonnapea positsioonil ja sellega seotud kohustustes, kanda perekonna ülespidamise koormat. Ma ei tea, missugustel kaalutlustel meie tsiviilkomisjon valis vara ühenduse seaduslikuks süsteemiks, kuid juriidilisi põhjendusi on temal selleks veel vähem ja vaevalt suudab siin keegi neid leida. Kui ma eelpool mehe otsustamise õiguse analüüsimisel seisukohale jõudsin, et meie eelkavas mehele otsustamise õigusega antud perekonnapea positsioon põhjendab vaid traditsioonil, siis peame naise abielutoodud varanduse kasutamise ja valitsemise õiguste põhjendamisel leppima sama motiiviga. Kui eelpool nimetatud seadustikud naise varanduse valitsemise ja kasutamise õigusega tahavad anda mehele võimaluse naise varanduse sissetulekuid kasutada perekonna ülespidamise kuludeks, et sellega vähendada mehe kui perekonna ülespidaja koormat, langeb see motiiv meil isendast ära, sest eelkava § 359 järele on kumbki abikaasa oma võimiste kohaselt kohustatud perekonda üleval pidama. Eelkava, pannes seega naisele peale kohustusi, teeb teda aga ühtlasi võimetuks seadusliku varaliku valikuga nende kohustuste kandmisel ja vist küll sel otstarbel, et meest lasta paista võõra sulgedega chituna tugevamana poolena perekonna ülespidamisel, et anda temale autoriteedi hiilgust. Piirates naise korraldusvõimet ning takistades naist täitmast tema ülesandeid perekonna ülespidamisel, võimaldab see süsteem veel tegelikku hädaohtu mehe ettevaatamata toimingutest. Et naise varandus mehe valdamisel, siis võivad mehe võlasaldajad pöörduda oma nõudmised ka naise varanduse vastu ning naine on kohustatud oma õigusi kaitsma kohtu korras. Tõsi küll, et eelkava on naisele õiguse annud nõuda mehelt kindlustusi, kui olud seda nõuavad (ek. 338) ja mehe konkursi puhul nõuda tasu puuduva abielutoodud varanduse eest, kuid nende kindlustuste nõudmine, samuti kui naise õigus nõuda kohtulikult korras vara ühenduse lõpetamist (ek. § 400²) avaratel tingimustel, ilma mõjuta edaspidisele abielulisele koostelamisele. Juba siis, kui see nõudmine esitatakse, on kindlasti abielus sisemine rahulolematumus, mis kasvab veelgi kohtu vahelesegamisel. Kui eelnõu naise huvides annab temale avarad võimalused nõuda mehelt varanduse kasutamise ja valitsemise õiguse äravõtmist,

siis aitab ta kaasa koduse rahu rikkumisel ja õõnestab abikaasade tõelist kokkukuuluvust ja nimelt just seda abielulist ühtlust, mida arvatakse vara ühenduse süsteemiga kätte saada.

Samuti oleks põhjendamatu arvamine, nagu kaitseks vara ühenduse süsteem paremini kolmandate isikute huvisid. Tema komplitseeritud ehitus on, minu arvates, suureks takistuseks vastutuse piiride kindlaks määramisel. Kui juba Šveitsi tsiviilseadustiku varaühenduse süsteem seotud varanduse ülejäägi jaotamise tõttu abikaasade vahel on keeruline, siis palju enam komplitseeritud on meie eelkava vastav süsteem.

Juhitud tendentsist, parandada ülekohtuseid tagajärgi naise vara õigustele, on tsiviilkomisjon rikastanud abieluvara koosseisu uue varanduse liigiga, nimelt abikaasade ühisvarandusega. Selguseks tsiteerin siin vastavat paragrahvi (379²): „Abieluvara hulka kuuluv kummagi abikaasa abiellu toodud varandus jääb vastava abikaasa omanduseks. Kõik muu abieluvara, mis ei ole abikaasa abiellu toodud varandus, muutub mõlema abikaasa ühisvaranduseks, ilma et selleks vaja oleks õiguslist toimingut. Kui muutub ühiseks õigus, mis on kantud või võidakse kanda kinnistusraamatusse, siis võib kumbki abikaasa teisel nõuda kaastegevust kinnistusraamatu õiendamiseks.” Eelkavast aga ei selgu, kuidas see ühisvarandus abikaasade, eriti naise, võlgade eest vastutab. Kui Šveitsi varaühenduse süsteemi järele saab naine abielu lõppemisel osa abielus soetatud varanduse ülejäägist, siis ei ole see seotud varandus abielu kestel abikaasade ühisomandus, vaid seadus peab seda mehe omanduseks. Šveitsi tsiviilseadustiku § 195 teine lõige lausub: „Mehe omandus on tema abiellu toodud varandus ja kõik abieluvarandus, mis ei ole naise varandus.” Siin on selge abielus soetatud varanduse vastutus. Ta vastutab mehe võlgade eest. Teine seisukord on meil. Eelkava ei näe ette, et varaühisus vastutaks ainult mehe võlgade eest. Ühisel alusel peaks ta vastutama kummagi abikaasa võlgade eest. Kuid sellega on abikaasade vastutus kolmandate isikute ees veel keerulisemaks muutunud ja vaevalt võib kasu olla ka mehel varaühenduse süsteemist krediidi usalduse mõttes. Eriti kirju pildi annab juba naise erivara ja abiellu toodud varade vastutus. Tsiteerin siin vastavaid paragrahve: § 397: „Naine on vastutav oma erivaraga ja selle järele oma abiellu toodud varandusega: 1) oma enneabieluliste võlgade eest; 2) võlgade eest, mis ta teinud mehe nõusolekul või

kaasvastutajana mehe võlgade eest; 3) võlgade eest, mis tekivad tema poolt vastuvõetud pärandusest; 5) võlgade eest, mis ta teinud meest kohustatavate toimingutega või mehe esitamise, kuivõrt mees maksujõuetu; 6) võlgade eest, mis tekkinud tema lubamata tegudest." § 397¹: „Naine on vastutav abielu kestel ainult oma erivaraga: 1) võlgade eest, mis ta teeb erivara võlgadena; 2) võlgade eest, mis ta teinud mehe nõusolekuta, kus see seaduse järgi nõuetav; 3) võlgade eest, mis ta teinud, ületades piirid meest oma toimingutega kohustada või meest esitada.” Sellele lisaks tuleb veel ühisvara vastutus. Vaevalt võib sarnane vastutuse killustamine rääkida varauhenduse süsteemi otsarbekohasuse kasuks. Naise õiguslike huvide kaitsel on tsiviilkomisjon teinud vist kõik, mis temal selle süsteemi põhimõtete võimalik teha on olnud, võiks olla vast pretensioonis soetatud vara ülejäägi jaotamise küsimuses, nimelt sel puhul, kui abielu lasteta. Eelkava § 403 määrab, et kui abikaasade abielu toodud varanduse eraldamisel abieluvarast osutub ülejääk, siis langeb see lastega abielu puhul pooles osas naisele või tema pärijatele ning lasteta abielu puhul $\frac{1}{3}$ naisele või tema pärijatele ning $\frac{2}{3}$ osas mehele või tema pärijatele.” Arvan, et see jaotamise põhimõte lasteta naise kohta õiglane ei ole. Ei

ole ju naine alati süüdlane, et abielu lasteta. Ilma põhjusteta või teise pärast karistust kanda on väga ülekohtune. Kuid see on väike õiglusetus võrreldes süsteemi põhimõtete ebaõiglusega ja nende järelustega naise õigusliku isiku suhtes. Naine kaotab selle süsteemi järele korraldusvõime selle varanduse suhtes, mis kuulub abieluvaranduse hulka ja eelkava ei aseta kaotust mitte mingisuguste teiste erioigustega. Eelkava tunnustab küll põhimõtteliselt naise teovõimet, kuid seadusliku varasüsteemiga võtab ära tegelikud võimalused oma varandusliku õigusi kasutada. Eelkava seaduslik süsteem piirab seega naise majanduslik isetegevust eraõiguslikel alal, sest on ju eraõiguslikud vahekorrad peamiselt varandusliku iseloomuga. Et mehe valitsemise ja kasutamise õigused naise varanduse üle meie majanduslikes olukorras otstarbekohased ei ole, näitab vast ka abikaasade varaladutuste arv, mis viimasel ajal sagedane nähtus (R. Teatajate järele E. Liivaku poolt koostatud andmete järele on kuni 1. novembrini 1929. a. lahutatud 2300 juhtumi ümber abikaasade varandused). Et seaduslik abikaasade varanduse süsteem peab mõlema abikaasa huvisid kaitsma, eriti just nende, kelle vahekorrad ebakooskõlalised, kas isiklikel või majanduslikel põhjustel, sest abikaasade heade vahekordade juures on varanduslikel süsteemil

Kirjanduslik veste.

Kirjanduslikke uudiseid.

Viimaste nädalate jooksul ilmunud raamatute seast väärib erilist tähelepanu „Noor-Eesti” kirjastusel M. Lepiku tõlkes ilmunud kehakas (220 suurt lehekülge) teos: *Vana röömus Inglismaa*, mille autoriks on soomlanna magister *Elsa Enäjärvi*, — noor daam, kes elu- ja kirjanduslikke nähtusi terava pilguga vaadelda oskab ja vaadeldud huvitavalt ning algupäraselt edasi anda suudab. „Vana röömus Inglismaa” sisaldab ülikooli stipendiaadina Inglismaale tehtud pikema reisu jooksul kogutud muljete kirjeldusi, mis Inglismaast annavad koduselt-sooja, kujuka ja mitmekülse pildi. Lugeja tutvub Inglismaa intiimsete omapärasustega, väliste piasjadega, seasmiste erinevustega, mis lõbusas kirevuses lastakse vaimusilme eest mööduda; tutvub ka Inglismaa vaimlise elu tähelepanuväärilistega nähtustega, silmapaistvamate vaimutegelastega: kirjanduse, teatri ja teaduse esindajatega.

Elsa Enäjärvi raamatu suurimaks vooruks on sundimatu lihtsus ja otsekoheus, muljete vahenditu edasiandmine; puudub reisikirjeldusi mõnikord nii ebanauditavaks tegev kuivus, igav ja tüütav tõsiasjade loendamise. Elsa Enäjärvi sunnib lugejat alatasa kaasa elama, kaasa tundma; ta oskab lugejat ühes endaga panna nägema, kuulama ja röömustuma. Raamatu läbi lugenud, rikastub lugeja säärase teadmiste ja muljete rohkusega, nagu oleks ta ise äsja teinud teekonna „vanale röömsale Inglismaale”.

Raamatus puudutatud ainete mitmekesisusest kõneleb juba üksikute peatükkide nimestik, mis muuseas sisaldab sellaseid plastiliselt paljuütlemaid tunnuslauseid, nagu: „Maa all ja maa peal”, „East Endkubistlik linn”, „Hobuseid, inimesi ja õnnemänge”, „Oli kord hindu iludus”, „Lõbustuste kaubamaju”, „Röömus teadusmees” jne. Kokku kahekümnest kolmest peatükist sisaldavad umbes kaks kolmandikku kirjeldusi üldistest nähtustest, kommetest, toimustest, harjumustest, asutistest ja ehitistest; raamatu lõpuosa on pühendatud peamiselt inglise

üldse väike tähendus, siis ei saa varaühenduse süsteemi mitte õnnelikuks valikuks pidada, kui teda raskuste korral kohe muutma ruttatakse või kui ta ülekohtuseid tagajärgi annab ühele abikaasale.

Kokkuvõttes võiks öelda, et meie eelkava seadusliku süsteemi valik ei ole põhjendatud meie naise ühiskondliku seisukorra ega ka tegeliku elu tarvidustest, vaid et temaga on tahetud alal hoida meie tulevases tsiviilseadustikus mehe ülemvõimu ajaloolist mõistet.

Lõpuks, hinnates üldiselt eelkava õiguspoliitiliselt seisukohalt, pean tähendama, et ta meie põhiseaduse vaimus arenenud kodanike vaatekohalt ajast maha on jäänud. Ta oleks olnud vastuvõetav ning isegi tervitatav nähe ennesõjaaegses ajajärgus, kuid nüüd, kus ühiskonna ehitus sügavalt muutunud, ei saa leppida abikaasade õiguslike vahetude korraldamisel eelkava seisukohtadega. Ühes suhtes on meie eelkava isegi konservatiivsem kui maksev seadus, nimelt, ta ei tunnusta abikaasade õigust vastastikkusel nõusolekul nõuda lahutust, mida võimaldab seni 1922. a. abieluseaduse § 30.

Tähtsamaks põhimõtteliseks uuenduseks eelkavas on naise õigus pöörduda küsimuse lahendamiseks kohtusse, kui ta mehe otsusega perekondlisis asjus rahul ei ole. Eelkava tunnustab naist tema isiklises asjades teovõime-

liseks, asjades, mida tunnustatakse perekondlisteks, on naine piiratud teovõimega. (§ 356). Korraldusvõime on naisel eelkava seadusliku süsteemi juures erivara suhtes, kuna abieluvaranduse suhtes on tema korraldusvõime piiratud (395). Naine on protsessivõimeline, kuid oma abieluvara kohta ei ole tal seda õigust (380). Ta on õigustatud sõlmima mehega lepinguid (360'), kuid abiellu toodud varanduse kohta käivates toimingutes vajab ta hoolekandekohtu nõusolekut, samuti kui vastutuse puhul mehe kohustuste eest. Kuid erilise seisukoha kõigis teistest seadustest ja seadustikkudest omab meie perekonnaõiguse eelkava sellega, et, tunnistades mehe ülemvõimu printsiipi abielulises kooselus, kohustab ta naist perekonna ülespidamiseks ühesugustel alustel mehega, kuid teeb ise takistusi seadusliku varandusesüsteemi valikuga selle kohustuse täitmisel. Selle erineva seisukohaga on meie eelkava õnnestanud ise oma põhiprintsiipi alused. Meie eelkava järele ei vasta mehe eriõigustele tema erikohustused, millega seda printsiipi mujal on põhjendatud. See mehe eesõigustatud seisukord naise õiguste arvel on äärmiselt ebanormaalne meie demokraatliku riigikorra juures ja ebaõiglane naisele, kelle seisukord põhimõtteliselt ei paraneks uue seaduse maksmapanemisel eelkava alusel.

vaimuelu kirjeldustele: „Shakespeare'i jälil“, „Shaw ja Chesterton vaidlevad“, „Penklubis“ jne. Lugejast muidugi oleneb, mäherdused peatükid teda kõige enam paeluvad; huvitavad (ja õpetlikud) on kõik. „Vana rõõmus Inglismaa“ ei too meile seemmiselt lähedale mitte üksi põlise kultuuriga ja omapärase erilaadiga maailmariigi südant, vaid tutvustab meid ka elurõõmsa, liikuva, vaimuka ja veetleva soomlannaga, kelle silmade kaudu me vaatleme seda meist mitmeti nii kauget ja meile nii võõrast maailma.

Tõlge on ajuti säilitanud liig palju sulaamatuid soome keele elemente, ei suuda aga raamatu nautimist siiski takistada.

Algupärase kirjanduse ainsa uue esindajana on meile kätte puutunud „Eesti Haridusliidu“ kirjastusel ilmunud A. Tamman'i näidend „Võlglane“. Teos kujutab üliõpilase-elunautija ning -võlgadete-gija eksimuste paljastusi, sellele järgnevat isakodust väljaviskamise-ähvardust, süüdlase äkilist meelearandust haritud teenija armastaval mõjul ja kõike head töötavat „liigutavat“ lõpupilti. Näidend ei lisanda

meie näitekirjandusele midagi; maa lavadel seda ju ette kanda võiks, kuid väga küsitavate tagajärgedega. Näidendi ülesehitus on äärmiselt lihtne; tegelased jämedajoonelised, elutud; sündmustiku areng vähehuvitav, ideoloogia naiivne.

Noorsoo-kirjanduse alal on „Eesti Õpetajate Liidu“ kirjastusel ja E. Martinsoni toimetusel ilmunud „Noorusmaateine almanak“, mis lastevanemate ja -kasvatavate tähelepanu ja tunnustust väärrib. Koguteose sisuks on jutustisi J. Parijõe, O. Lutsu, J. Jaigi, A. Taari ja mitme välismaa kirjaniku sulest. Parimad neist on kõik omamaa kirjanikkude tooted (peale A. Taari värsikujulise, mis mõjub puiselt ja tehtult) ning soomlase T. Pakkala „Lugemistikk“. Halvad pole ka teised tõlked; ainult Larin Kyösti katkendlik, ebaloogiline novell „Loomapiinajad“ ehk oleks võinud kogu teosest välja jääda.

Eriliselt olgu märgitud, et almanaki lõppu on asetatud kümneleheküljeline „Noorte vald“, mis sisaldab noorte endi, osalt õige huvitavaid katsetusi. *Molli Pill.*

II.

Tänapäeva arusaamine abielulisest kooselamisest kui kahe iseseisva ja üheväärtuslise isiku ühendusest, peab väljendust leidma ka abikaasade õiguslike vahetõrgete korraldamisel, Mehe ülemvõimu printsiibi asemele nende vahetõrgete korraldamisel tuleb asetada abikaasade üheõigusluse põhimõte. Abielu mõju abikaasade isiklikes ja varanduslikes suhetes peab olema ühesugune mõlema abikaasa suhtes ja kui abielu ühtsuse idee nõuab abikaasade mõnesuguste õiguste piiramist, siis peab see sündima vastastikkusel alusel. Abielu ei pea piirama naise teguvõimet perekondlikes asjades, samuti ka tema korraldusvõimet abieluvaranduse suhtes. Ta peab võimaldama naise osavõttu abieluvaranduse kasutamisel ja valitsemisel. Tekib küsimus, kuidas on võimalik nende seisukohtade praktiline läbiviimine, milline peaks olema abikaasade vara vahetõrgete seaduslik süsteem. Et tänapäev abikaasade üheõigusluse küsimus ei leia põhjendust ainult doktriinis, vaid et tema lahendamisele ja elluviimisele on asunud riikide positiivsed seadusandlused, siis kergendab nende seadusandluste lähem vaatlemine vastuse leidmist seatud küsimustele. Abikaasade üheõigusluse printsiip on leidnud tunnustamist esimesena Skandinaavia riikide abieluseadustes. Selle reformi ettevalmistajaks oli Rootsi, Taani ja Norra riikide vaheline komisjon, mis kokku astus 1909. a. dr. Ekebergi juhatusel. Komisjoni tööl põhiprintsiibid on tunnustamist leidnud Rootsi abieluseadusega 11. juunist 1920. a., jõusse astus 1. jaanuaril 1921. a., Islandis 1923. a. seadusega, Taanis 1925. a. seadusega, Norras 1927. a. ja Soomes 13. juuni 1929. a. seadusega, mis jõusse astus käesoleva aasta jaanuarikuul. Need nõudmised, mis eelpool üles seatud meie perekonnaõiguse eelkava kohta, on täieliselt tunnustamist leidnud mainitud riikide abieluseadustes. Käsitades siin lähemalt Rootsi ja Soome abieluseadustes väljendatud põhimõtteid, ei puuduta mina seadustehnilist külge, milles meie eelkava peab sammuma iseseisvat rada. Rootsi 1920. a. abieluseadus abikaasade õigusliste ja vara vahetõrgete korraldamisel, on läinud välja seisukohalt, et kooskõlastada mõlema abikaasa isiku-vabaduse ja abieluühtsuse põhimõtteid. Ta tunnustab kummagi abikaasa teovõimet, kuid piirab vastastikkusel alusel nende korraldusvõimet abieluvaranduse suhtes. Rootsi abieluseaduse üldmäärused abikaasade õiguslike vahetõrgetest (kapitel 5) ei tunne määrust, mis kõneleb mehe otsustamisõigu-

sest, perekondlikes asjades, ta näeb ette ainult kummagi abikaasa kohustused perekonna heakäekäigu eest hoolitsemisel ja erimäärused perekonna ülespidamiseks abikaasade kooselu ja nende lahuselamisel kokkuleppimatuse tõttu. Abikaasade kohustused ja vastutuse igapäevase majapidamise suhtes ja abikaasade õigused üksteise esitamiseks. Mehe ülekaal väljendub ainult mehe perekonnanimes, mida naine omab abiellumisel, kuid ta tohib mehe ja oma perekonnanime ühendatult tarvitada, kui ta sellest kuningalt antud määruste kohaselt teatanud. Abikaasade (seaduslike) vara vahetõrgetad Rootsi abieluseaduse järele on korraldatud varalahususe ja täieliku varauhisuse printsiipidel. Varalahususe printsiipidel selles mõttes, et kumbki abikaas võtab osa abieluvaranduse valitsemisest, kasutamisest ja korraldamisest, varauhisuse printsiip väljendub aga selles, et kumbki saab abieluõiguse teise abiellutoodud ja pärast omandatud varanduse peale, välja arvatud abikaasa erivara. Selle õiguse põhjal omandatud varanduse üle valitseb ja korraldab abikaasa seaduses ettenähtud piiratustega, kuid abielu lõppemisel või vara lahutamisel või kokkuleppimatuse tõttu lahuselamisel peab igaks abikaasast või tema pärijatest saama poole abikaasa järele jäänud abieluvaranduse osast (s. o. kapitel 6, § 2.). Kumbki abikaas vastutab oma enneabielluliste ja abielu kestel tekkinud võlgade eest oma abieluvara osaga ja oma eravaraga. Koos tehtud võla ja igapäevaseks majapidamiseks tehtud võla eest vastutavad abikaasad üksteise eest (kapitel 7, § 2.). Abielulepinguga võivad abikaasad määrata, mis ühele kuulub või mis ta edaspidi omab ja muidu abieluvaranduse osa oleks, et see abikaasa erivaraks jääks. Samuti ümberpöörduvalt. Abieluvara lahutust võivad abikaasad nõuda ainult kohtu korras — esiteks, kui üks abikaasa oma õiguste kurjasti tarvitamisega vähendab teise abieluvara osa, või kui selleks on hädaohtu karta, teiseks, konkursi avamisel ühe abikaasa vara üle, kolmandaks, abikaasad võivad nõuda varalahusust ka vastastikkusel kokkuleppel (kapitel 9, §§ 1 ja 2).

Soome seadus on jäänud samadele põhimõtetele kui Rootsi seadus, kuid on siiski erinev abikaasade varavahetõrgete korraldamisel. Üldmäärustes abikaasade õigusliste vahetõrgete kohta deklareerib seaduse § 31, et abikaasad on omavahel üheõiguslised, kui mitte järgnevaga ei ole teisiti määratud. § 32 ongi üheõigusluse printsiip rikutud järgmise ja ainukese määrusega: „Naine saab abiellumisel mehe perekonnanime, ta võib siiski, kui

ta soovib ja sellest enne laulatamist laulatajale teatab, tarvitada seda nime, mis tal oli enne abiellumist ja oma mehe nime nõnda ühendatult, et tema nimi tuleb enne mehe nime. Abielus sündinud lapsed saavad isa nime (võrreldes seda paragrahvi meie eelkava vastava paragrahviga, on see märksa edumeelsem. Naine ei vaja siin mehe nõusolekut oma nime kandmiseks).” Soome seaduse vastav paragrahv määrab otsekohe, et abielu ei piira abikaasade lepingute tegemise õigust, samuti võivad nad omavahelisi lepinguid sõlmida, niivõrt, kui see seadusega teisiti ei ole määratud.

Abikaasade varavahekorrad on korraldatud Soome seaduses ka varalahususe ja varaühisuse põhiprintsiipidel. Varalahususe printsiip väljendub seaduse § 34-das järgmiselt: „See varandus, mis abikaasa omab abielludes, kuulub ka edaspidi temale, niisama on tema varandus see, mis tema saab abielu ajal.” Nagu siit näha, on Soome seaduses varalahususe printsiip, võrreldes Rootsiaga, domineeriv. Varaühisuse ulatus on määratud paragrahv 35-ga järgmiselt: „Kummagil abikaasal on abieluõigus (osadus) teise abikaasa varanduse peale. Sel põhjal saavad varanduse jaotamisel ellujäänud abikaasa ja surnud abikaasa pärijad või kumbki abikaasa poole abikaasade varanduse puhasvarast (Rootsis kõigest varast) sellekohaselt, mis neljandas osas lähemalt määratakse.” Abieluõiguse või „osaduse” mõiste ei ole nii laia ulatusega, kui Rootsi seaduses. Soome seaduse järele annab ta üheltpoolt abikaasale õiguse saada osa abielu lõppemisel abikaasade varanduse puhasvarast ja teiselt poolt piirab ta teise abikaasa vabadusi oma vara valitsemisel järgmiselt: 1) abikaasa peab hoolitsema oma varanduse eest, mille peale teisel abikaasal on abieluõigus, nõnda, et see varandus põhjusega ei väheneks teise kahjuks (§ 37 selletõttu saab abikaasa õiguse puhasvara jagamisel nõuda vastutasu § 94), teiseks, abikaasa ei tohi, ilma teise nõusolekuta, võõrandada ega pantida oma kinnisvara, mille peale teisel abikaasal on abieluõigus. See toiming on tühine, kui kuue kuu jooksul, teadasaamise päevast arvates, on tõstetud sellekohane nõudmine, 3) abikaasa ei tohi ilma teise nõusolekuta võõrandada oma vallasvara, mille peale teisel abikaasal ka abieluõigus ja mis kuulub abikaasade ühiselt tarvitatava korteri vallasvara hulka või teise abikaasa tarvilikkude tööriistade hulka, või on määratud laste isiklikeks tarvidusteks. Võõrandamine (samuti pantimine) on tühine, kui teine abikaasa esitab nõude kolme kuu

jooksul, arvates sellest, kui võõrandamine saanud temale teatavaks. Keeldub abikaasa nõusolekut andmast, võib seda nõuda kohtu korras. Soome abieluseadus lubab abielulepingut abikaasade varavahekorras tarvitada ainult piiratult (§ 41). Abikaasad võivad kokku leppida ainult abieluõiguse suhtes teatud varanduste peale. Soome abieluseaduse järele on võlgade eest vastutus lihtne, nimelt, kumbki abikaasa vastutab üksi nende võlgade eest, mis ta on teinud enne abiellumist või selle ajal, kuna võla eest, tehtud perekonna ülespidamiseks, vastutavad mõlemad üksteise eest. (Abikaasade omavaheliste võlgade suhtes käiv määrus (§ 57) kõneleb aga, et abikaasa saab oksjonil või konkursil oma võla eest, mis ta annud teisele abikaasale, rahuldumist alles kõikide teiste võlausaldajate järele, temal ei ole ka oma võla kohta mitte pandiõigust või eesõigusi, ega ka arestiõigust teise abikaasa varanduse peale.)

Nii üldjoontes Soome ja Rootsi seaduse määrused abikaasade õiguslike vahetõrgete korraldamisel üheõiguslise põhimõttel.

Ka meie uue perekonnaõiguse üldmäärustes abielu sõlmimise mõju määramisel abikaasade isikute ja varanduste suhtes peavad kaduma reeglid abikaasade otsustamise õiguse kohta. Igale teovõimelisele isikule kuulub tsiviilseadustiku üldmääruste järele ka otsustamise õigus ja selle puudus langegu üldkorras eestkoste alla. Täisealised abikaasad peavad vastastikkusel nõusolekul lahendama perekonna üldhuvides puutuvaid asju, olgu siis, kui üks abikaasa vabatahtlises loobub oma otsustamise õigest ja annab teisele küsimuse otsustamisel eesõiguse. Ainult sarnaselt on mõeldav normaal kooskõlaline abielu. Abikaasade vahel kokkuleppe saavutamine on kergendatud abielulise kooselamise iseloomu tõttu, mis nõuab mõlemist poolelt vastastikkuseid kohustusi, sundides sellega abikaasasid vastastikkusele järelandmisele. Oleks ekslik arvamine, et meie perekondlist rahu kindlustaks seisukord, et mehel perekonnas seaduse järele ülemvõim. Praegu, kus naine eeskoste all ja temal mehe otsuste peale isegi kohtu poole pööramise õigust ei ole, peaks ju meie perekondades valitsema täieline üksmeel. Kuid teist keelt kõnelevad abielu tihedased lahutamise juhud.

Uus perekonnaõigus peaks kindlustama naisele ka õiguse jääda abiellumisel oma perekonnanime juurde, vähemalt selle tarvitamist sarnases ulatuses, nagu see Soome abieluseaduses ette nähtud.

Abikaasade varavahekordade seadusliku süsteemi valikul peab meie uus perekonnaõigus välja minema otstarbekohasuse ja üheõiguslikkuse printsiipidest. Pooldades Šveitsi eelpool mainitud õigusteadlaste päeva motiive varalahususe süsteemi otstarbekohasust abikaasade ja kolmandate isikute suhtes, arvan siiski, et teda meil puhtal kujul, nagu see väljendatud Vene seaduste kogu X köites, maksma panna ei või. Ta ei oleks õiglane naise suhtes, kes suuremal arvul juhtudel tegeleb koduses majapidamises ning perekonna huvides on loobunud tööst väljaspool kodu. Koduse tööga aga soodustab naine mehele varade kogumist, kuna aga varalahususe süsteem ei võimalda tema kaasabil kogutud varandusest osa saamist. Samuti ei ole varalahususe süsteem õige ka mehe suhtes, kes töötab naise majapidamises, kuna aga tema töövili kuulub abielu lõppemisel naisele. Et need juhud tulevikus sagedanevad, kus ka naine varanduse omanik, on tingitud juba meie üldisest majanduslisest seisukorrast, kuid seda arvu suurendaks kindlasti meie uue parandusõiguse jõusseasutmine, mille järele mõlemad sugupooled pärimisel üheõiguslised. Ka eelpool ettetoodud Rootsi abieluseaduse abikaasade varavahekordade süsteem on küll ehk ideaalne perekonna eetilise idee seisukohalt, kuid ta on meie oludes vaevalt praktiline. Minu meelest oleks õiglane ja otstarbekohane lahendada abikaasade varavahekordade korraldamist varalahususe ja abielus soetatud varaseaduse ühisuse põhiprintsiipidel ja nimelt nõnda, et abielu kestel on maksev vara lahusus, kuna abielu lõppedes saab kumbki abikaas poole abielus soetatud

puhasvarast. Sarnane vara vahekordade süsteem on seaduslikuna maksev Ungari 1894. a. abieluseaduse järele põllupidajate ja mõnede teiste elukutsetesse kuuluvate isikute suhtes. Abielu ühtsuse idee mõttes oleks aga soovitav, et ka meil nagu Soomeski piiratakse abikaasasid vastastikusel alusel nende korraldusõigustes mõne vara liikide suhtes. Soetud vara ühisuse süsteemi abielu lõppemisel on soovitanud võtta seaduslikuks abikaasade varavahekordade süsteemiks Heidelbergis 1924. a. peetud 33. saksa õigusteadlaste päev Saksa tsiviilseadustiku varaühenduse süsteemi asemele, põhjusel, et viimane Saksa põhi-seaduse § 119 vastolus.

Soome ja Rootsi eeskujul oleks ka soovitav, et meil kitsendataks abielulepingu piire sel puhul muidugi, kui mõlema abikaasa huvid leiavad seadusliku süsteemiga kaitset. Ei ole soovitav õiguse ühtluse ja kolmandate isikute huvide seisukohalt, mida ei põhjenda ka meie majandusline olukord, et abielulepinguga võimaldatakse varavahekordade süsteemi muuta. Kui meil pooldatakse näiteks minu poolt soovitatud vara vahekordade süsteemi, siis võidakse anda võimalus abielulepinguga korraldada soetud vara ülejäägi jaotamist. Abikaasade varavahekordade rajamine üheõigusluse põhimõttel ja abielulepingu tegevuse kitsendamine aitaks suurel määral kaasa abikaasade õiguslike vahekordade lihtsustamisel ja nende mõistmisele rahvahulkade juures. Viimase eesmärgi saavutamise suunas liigub kogu modern seadusandluse tegevus ja selle poole peaks püüdma ka meie uus perekonnaõigus.

Elise Aron.

Neljas Rahvusvaheline kodukasvatuse kongress

ära peetud Liège'is (Belgias) 1930. a. 4.—8. aug.

1. Rahvusvaheline kodukasvatuse kongress peeti ära Liège'is 1905. a., 2. järgmisel (1906) aastal Milanos, 3. — 1910. a. Bruxelles'is ja tänavuse, 4-da kongressi kokkutulekupaigaks oli jälle Belgia, 1. kongressi asukoht, raudteedesõlm — Liège. Kongressi kokkukutsujaks oli Rahvusvaheline kodukasvatuse komisjon, mis moodustati 1. Rahvusvahelisel kodukasvatuse kongressil 1905. a., mille koosseisu uuendatakse ja täiendatakse igal uuel kongressil ja mille liikmeiks on kodukasvatuse idee kandjad kogu maailmast.

Rahvusvahelisi ühinguid ja liitusid on tekkinud palju, eriti rohkesti on neid ellu kutsunud pärast maailmasõda, nende siht on, kas arendada rahvusvahelist läbikäimist, või kriipsutada alla selle või teise ala arendamise üleilmset tähtsust.

Tegelik kasvatustöö ei ole kunagi kuulunud kergete ülesannete hulka, ikka ja alati on vanemad tahtnud näha üleskasvamas oma lastes kõige paremaid, tublimaid inimesi, ometi on imestamisväärset visalt arenenud kasvatustöö meetodid. Ka tänapäev peame

kaebama: kasvatus ei seisa tarvilikul kõrgusel, meie noored ei täida meie lootusi, nad on kaugel meie ideaalidest. Ometi tõendab moodne kasvatusteadus, et inimlaps on kasvatatav, et ka tema sünnipäraseid halbu kalduvusi on võimalik pehmenada, isegi kaotada õige kasvatuse juures. Millise tähtsusega on vanematele „hea” laps, mida tähendab perekonna seisukohalt „hea” isa, „hea” ema, mida on ühiskonnale „hea” ühiskonnaliige, riigile „hea” kodanik, seda teame kõik. Meie noored peaksidki nendeks headeks, s. o. elurõõmsaiks, elujõulisteks, hakkajaiks, aatelisteks inimesteks üles kasvama. Siis muutuks meie perekonnaelu päikesepaistelisemaks, ühiskondlik elu terveneks, riik tugeks teadlikele kodanikele, kogu inimsugu areneks humaansuse sihis.

Kasvatus teostub peamiselt kodus, perekonnas. Keskmiselt veedab laps oma 20. esimesest eluaastast kodus 100.000 tundi, koolis 8000, väljaspool kodu ja kooli 2000 t. Seega on võimalus kodul mõjutada last 10 korda rohkem kui koolil ja seltskonnal kokku. Vanemad on ka lapse loomulikud kasvatajad. Nagu emapiim väikelapsele kõige tervem ja kasulikum toit on, nii peab lapse hinge juhtida saama kõige paremate tagajärgedega lapsevanem. Vanemal on oma lapse vastu kõige rohkem armastust ja kannatust, harilikult mõistab vanem oma last kõige paremini ja temale vastab laps kõige suurema usaldusega.

Kõigile elukutsetele, kõigile aladele valmistatakse ette inimesi ja tänapäev nõuab igalt töömehelt põhjalikku igakülgset ettevalmistust. Selle tagajärjeks on silmnähtav produktiooni tõus igal tööväljal. Kellelt aga nõuab tänapäev endiselt ilma ettevalmistust andmata raskemat vastutusrikkamat tööd? See on vanemalt, kasvatajalt. Kui on võimalik olnud progress teadustes, kunstis, hiigla progress tehnikas, siis peame uskuma, et mõeldav on edu ka kasvatuspraktikas.

Kasvatusteaduslike teooriaid on kasvatus-teadlased ja filosoofid loonud mitmesuguseid, kuid on puudunud praktilised meetodid, kasvatuslikud näpunäited kasvatajaile. Tegelik kasvatus töö pole sellepärast pea sugugi edusamme teinud.

Kasvataja ülesanded on täita nii haritud kui hariduseta vanematel. Raskuste ees seisavad nii ühed kui teised. Kuigi esimesed on suurema intelligentsi tõttu kergemini lahendusabinõusid leiavad, eksivad nemadki sageli tegelikus kasvatus töös ja kaugeltki mitte kõik haritud vanemad ei saa ütelda, et nende lapsed oleksid paremini kasvatatud kui lihtvanemate lapsed. Ka kasvatuspraktikas maksavad kindlad põhimõtted, on olemas algtoed, mille teadmine kasvatajaile tarvilik, mille tunnustamine kõigi kasvatajate poolt hädavajalik. Meie soov ja püüd peabki olema, et kõik kasvatajad need algtoed omandaksid, kas juba koolis või hiljemini kursustel vanemate organisatsioonides, loengutel, kirjanduse kaudu jne. Küsimustega, mida iga vanem peab teadma, kuidas last juhtida tema mitmesugustel arenemisastmel, kuidas ettevalmistada noori nende tulevasele vastutusrikkale vanemakutsele, kuidas arendada rahva keskel arusaamist õigest kasvatusest, — kõige sellega tegi tegemist 4. Rahvusvaheline kodukasvatuse kongress, valgustades jõukohaselt neid küsimusi ja vastu võttes palju soove, millega arvestamisel rahvad ja riigid suuremal või väiksemal määral aitavad kaasa koduse kasvatuse tõstmiseks omal maal. Üldse võeti kongressi septsioonides vastu niipalju soove, et üksi nende ettelugemiseks peakoosolekul oleks kulunud 1½ tundi, mispärast peakoosolek sellest loobus, neid trükkis avaldada ja laiali saata otsustas. Avaldame edaspidi „Naiste Hääles” 4. Rahvusvahelise kodukasvatuse kongressi soovid ja kui ruum lubab, peatume mõne praktilise küsimuse juures.

Emma Peterson.

Sõjakäik abieluliste naisõpetajate vastu.

Järjest halvenev majanduslik hetjuford, sisetulekute kahanemine, kasvav tööpuudus ja sellest tingitud väljaminekute kasvamine on loonud olukorra, et kõige tõhjemalt tuleb mõelda kofkuhoiu poliitilise riiklikus kui koduses majapidamises.

Miss puutub viimast, siis tuleb, nagu iga pe-

renaine teab, oma väljaminekut tohendada sisetulekutele ja kui need viimased vähenevad, siis vastavalt kulujid vähendada. Kusjuures jääb ikeküsimus, misjulgust hinda närvide, tehislike või kultuurilise lootuse ja loobumuste näol selle kofkuhoiu eest makstakse.

Riiklikus majapidamises on kofkuhoiu teosta-

mine raskem. Kõikutõmbamine mõnel ajal, kui jellega kaajas ei käi mure eluvõimaluste loomine plaanifindla majanduspoliitika, võib ennast libedalt kätte kaotada väljaminekute kasutamise teistel aladel. Midagi ühist näib aga olevat kofkuhoiu poliitikal niikasti üffiknaajapidamisest kui ka riiklikus majapidamises: kofkuhoiid teostatakse siin kui seal — a a i s t e k u l u s .

Meil on väljaminekute kahandamiseks ajatud koolide sulgemisele ja klasside koondamisele ülejäänud koolides. Et ole siin kohal karvatsujeks harutleda põhimõtteleffu küsimust, kuu võrd õige ja ideeliseft taju on kofkuhoiu poliitikal alus-tada just nimelt haridusealast, millega ollakse astutud meile õigusega vihatawaks joanud Wene ja Sassa tagarluise bürokraatsimii mõtlemiswalda. Samuti pole karvatsujeks siin kohal illes wõtta küsimust, kas meil tõepoolest mingil teisel ajal poleks wõidud oodata nimetamismäärilise mat kofkuhoiu, õlgugi täiel määral tunnistades senist illelligist laimamist ja kindla kawa puudumist kooliwõrgu teostamisel.

Kui jätta kormale need laimatuslikud küsimused, kuna nende käsitlemine ilmbingimata pole seonud naiste häälkandjaga, siis jääb järele weel üks nähe, millest mõtleja naine kuidagi mööda minna ei saa ega tohi.

Nimelt see nähe, et kooliõpetajate koosseijude kofkutõmbamisel wallandamisele tulewad eestkätt naised, weel täpsemalt — abielus olevad naised.

Mõttelekätt sealjuures on näiliseft lihtne, tabaw ja ka loogiline. Majandusliku paratamatuse ees seisstes peawad lohtadest itaganema ja teistele maad andma need, kes aineliiseft juba on kindlustatud. Abielus naised peetakse kindlustatuks oma meeste kaudu.

Sõjakäik abielus naiste vastu pole just mitte uus ega meie algupära. Inglise maal wallandatakse naisametnik lohe, niipea kui ka abiellub, nõnda et paljud naised, et mitte lohta ja sissetulekut kaotada, peawad elama kala-abieli ja loobuma lastest. Saksamaal surusid õpetajannaad pikki aastaid kestnud wõitlusega wõita abiellumise loa, kuna nad seni nagu katoliku usu preestrid olid mõistetud wallalijusele. Siitamaani aga piisib waen ning umbusaldus abielunaise vastu ja ka ametnikkudena ahwardab neid wallandamine õsipoones, kui jälle kuski on waja läbi wiia kofkuhoiu — wõi ka, nagu me seda tihti näeme, — selle paljumahutawa märgusõna all toimuwat „kuulutamist“ soowitamamate isikute sissewõtmise huwides.

Kui jääda lihtsale, aineliiseft kindlustatawuse piimale, kas on siis õigus ilma pikema jututa eeldada, et abielumaine aineliiseft täiesti on kindlustatud? Rahjuts, kui mitte arwesse wõtta

jõrmedel illesloetawaid erandeid, kus mehe hea sissetuleku tõttu naine tõesri wõib muretu olla heene ja oma laste pärawst, näeme praegu igalpool, et teefimise mehe, meeswõluse, meesõpetaja, meesametniku, isegi wäikeste äriajaja sissetulekust üffi ei jattu inimesewääriliseks illespidamiseks perekonnale, wäätmata naise kui kultuuritrimise erihuwide ehk eritarwiduste täitmiseks. Mõis elu on naisel näiteks perekonnas, kus iga sent on ette arwestatud iiri, kütte, walgustuse, söömise, kooli ja mehe ning laste viiete rahaks ja kus kõige paremal juhtumil weidi weel ille jääb mehele kas paberostitarihaks wõi ille-wiinapudeliks, naisele aga mitte sentigi eriwäljaminekuteks ja kus iga kulu naise möödapääsematutele tehatatetele on kui mehe arnuft jaadud. Miisugused juhtumid on hoopis sagedamad, kui teised, nimelt kus rahakott majas on naise käes. Kas wõime naisele pahaks panna, kui ka niisuguseft olukorraft pääsemiseks endale tõõd õffib, mis temale kindlustab wäike-segi erisissetuleku, kuna ka niikuiinii suurema õja palgast kuluatab perekonna paremale järjele. Mõie perekonnajeaduses, niikasti praegu maks-was kui ka karvatsutawas, puudub naise tõõ hindamine majapidajana ja lastokaswatajana ja halwa tahtmise juures wõib teda perekonnas kohelda ilkagi nagu arnuleiwafõhjat.

Kuid — kujukatagu endale aga niidud ka selle naise seisukorda, kes endas kuuftet tunneb mingi tõõala tarwis, end selleks wäärtliiseft ette wallamistab, selleks kulusid kannab, kes oma wallitud alal tagajärgebega ja andumusega tõõtab ja ometi peab tõõst loobuma ainult sellepärast, et ka tõõ kormal soowib olla ka abikaasa ja ema. On's siis naine ilka weel see teisejätguline ole-mis, kelle tõõd ei tule hinnata selle tõõ wäärtuse järjele, waid kellele lubatud on ainult weidi katsetada, kuni tuleb see päris alla — olla rippimiseft ja tema heatsarwamisest. Kui naised on ainult ebasoowitawateks wõistlejateks majanduslikul alal ja oma tõõga midagi wäärtuslikku ei suuda juure luma ühiskonnas, milleks siis kogu naiste hariduseandmisele kantaõw kulu ja waeni!

Milleks käib naise wõitlus isoollemise ja oma isiku tunnustamise eest, kui mitte weerde läbi-raimiseks, et naise loowa tõõõõ puudumine ühiskonnas end walusalt kätte maksab ja ühiskonna paremaks käekäiguks tarwis on mehe kui naise ilksmeelise koostõõd ja kõigi loomis-wõimeliiste jõudude harmoonilist arendamist, peitugu need wõites wõi mehes.

Küsimuse niisuguseft asetamisel jääb täiesti tahaplaanile küsimus — kas naine on abielus wõi mitte. Täpiseft samuti, nagu ka jääb tahaplaanile mehe juures. Sangeb ära ka kahelõrõhe teenimise wasturwõide, nagu miisugust wõidet eilfe

ei tooda isa ja poja teenimise juures, elagugi nad ühes perekonnas. Peaküsimusjaks tohiks jääda ainult üks — kas on kõne alla tullem naine küllalt kohane oma tööle, kas ta töö annab rahuldavaid tagajärgi. Naistele kui enamatavastavale isikule, kui inimestele tohib vastuvõetav olla ainult küsimus, jeda mureka pidi seatud. Iga naine kaalutlus on naistele alandav, veel rohkem, häbistav.

Kogemustest näeme, et naistööjõu wallandamine kokkuvõtmise tagajärjel tegelikult ei hinni mitte igaford kaalutluse järele, kas ta abielus on või mitte. Suhtumisel, kui see kaalutlus ühte langeb teiste, rohkem mõõduandvamatega, võib ju ka händida, et see ettefändeks tööpoolest võetaks. Paljudel teistel aga peame olema tunnis-tajaks, kuidas abielunaised ringkonni, kus töesti kõne alla võiks tulla aineeline kindlustatud olek, rahulikult edasi võivad töötada sellepärast, et neil sädemele töötu kergem on püüda ametis, kuna taganema on sunnitud väheha seljatoega naised. Juba see asjaolu üksi võtab abielunaiiste wallandamistelt selle akti suurima kõlb-lise toe.

Kuhu aga jõuaksime, kui me ainultki abielus-olekut või mitteolekut võtaksime naistööjõu tar-witamine mõõdupuutks? Ühiskondliku kõlb-luse eest avalikselisjalatel on põhjust kõhjelst võtta küs-tumist, kas abielunaiistel on võimalik töötada, oma tööjõudu, tööoskusi ja töötahet kasutada ka väl-jaspool perekonda või mitte. Naiiste kinnipida-matult arenenud enesewäärtuse tunne, millele abiks tuleb kasvav majanduslik küpsus, ei luba end kammritšatesse panna eluvoorastest tendentsidest.

Kui aga olekski võit saavutatud, kõik abi-elunaised igast avalikust tööst kõrvaldatud ja tagasi viidud oma meeste aruandlusestegewale hooldamisele, abielunaiiste ajemele astunud wal-lalised — mis siis, kui selgub, et ka need walla-

lised pole suutnud vastu panna inimeste jüdames furd juba positiwatele kalatavalalele küsatus-tele ja abielu elavad, kusjuures aga abielu on jurutud „põranda alla.“

Ma algkoolides võib sagedasti näha, kuidas mees- ja naisõpetaja wahel tekib sõprus, ühise töö juures leiduvad ühised huvid ja waated, mis wiimaks wiib abieluni. Kui nüüd õpetajatel ette on teada, et nad abielunise tagajärjel poole oma siisjetulekust kaotavad, võib kergesti juhtuda, et wahekorrale jeaduslik jantšioon jäetakse and-mata. Kes jelle all kannatavad? Urwan, et ei keegi muu, kui lapsed. Need jatuwad väljas-pool abielu jündijate seijuforda, kui nad üldse jünniwad. Tõenäolisem aga, et nad tulemata jääwad. Ja jällegi tuleks küsida, mis on siis mõidetud?

Meie riikliku elu korraldamisel on liiale min-dud kulude tegemiseega, see on vastuwaidlematu tõsiasi. Selle elu korraldamisel on toimitud ilma kindla kavata, ilma pikema ettenägijeta ega tulewiku arenemiswõimalusi arwesiimata. Liht-jamalt — oleme elanud juhuslikult, peost juba, nagu kunagi halvast majapidamises. Kas see majapidamine pole aga olnud halb ka sellepärast, et selles on puudunud korraliku ja ettenägija pe-renaije käsi? Mitkama plaanita ja juhuslik on praegu abielunaiiste kulul läbiwiidaw kokkujou aktšioon, mispärast see mõtlejas naijes võib ara-tada ainult umbujaldust ja kahelust tagajärgede kohta. Mõnikümneendtuhat krooni, mis wõide-taks mõne abielulise naije tagandamisest, antaks lahthjel käel jällegi wälja mujal, jääb järele aga pauperiseeruw perekond ja naijelle kibe tunne, et teda, hoolimata kõigist kuusatest deklaratsiooni-dest koheldaks kui õhet, kelle inimesewäärtuse ku-lul võib teha kõige alandawamaid eksperimente.

Helmi Jansen.

Muljeid möödunud Tallinna põllumajanduse näituse käsitöö ja mööbli wäljapanekust.

Näitus on meie nättises riigis suurjündmuseks. Sa on meie loomingu ja igasuguste saaduste paraad, kus näeme endi wõimeid ja arenemist. Iga uue näi-tuse eel on hää lootus midagi uut näha. Nüüdki möö-dunud näituse lähenedes oli. (Judeks ta eelreflaa-mile) jelline usf. Uuele awarale näitusplatsile saabu-des awaneb rahulik waade tagasihoidlikuile hoonetele ja wähehilmapaistwale reklaam plakatele, nagu ei oleks meil ei wõistlust ega wõitlust olemasolu eest, millest tekkivad seintele ja aiale julged kauba wäljajüüded wärwide karjatuse näol.

Näituse hooned lihtjad ja ruumitad. Põit nii en-dastmõistetaw ja praktiline. Pearõht pandud mahu-tusele. Hoone nr. 2 üks külg ja ots täidetud tekstiil ja naiskäsitöö saadustega. Wäljapanekuid rohkesti. Iga ees omanik — ärimees, perenaine, õpetaja, külaneiu ehf wanaemafe.

Nad kõik on kodutaunistamijeks midagi loonud. On püüdnud anda oma parimat ja näitawad jeda rahwale. Julgust ja head usfu oma tööse nõuab see. Sa jeda on. Hea tahe ja julge pealehakkamine on pool wõitu — itkeb wanaõna.

Nii istub mõne kindapaari ees wanaaedeke. Pea ulatab waevalt laua ääreni. Istub oma korwitejel ja naeratab õnnelikult kõigile waatlejale. Oli wäljapaneku jonnid eistanud peale nimekirja trükkimise. Dotas fannatlikult kuni saab kuskilt murgateje, et „mul aega küllalt, ma olen ju wäestemajast!“

Esialt paar sõna wäljapanemijest enesest. Walitjeb ikka arwamine, et hinnatawaim on tööde rohtus. Seetõttu võib leida igalt näitusest wäiksele pindalale kuhjatuid kudumise ja tikandustöid, mispäraft kaduma kipub õige ülewaaate saamine. Pealegi on ajetatud iksteise kõrwale tööd, mis kõrwuti olla ei tohiks, nagu mitu käreawärwilitist ehk mitu tuhmi, kusjuures ühtegi neist dieti ei saa näha. Ent üks tugewawärwiline tagasihoidlikkude hulgas mõjub hoopis teisiti; film peatub jellel ja puhkab rahuliklil kõrwalesemeil.

Sellega peafid armestama wäljapanijad. Ja kui tahetakse läbi ajada pijsese platjiga, kulude lofkuhoiu mõttes, walitagu wäljapanekuks waid parinad tööd wärwilt, mustrikt ja walmistamise wiikilt.

Kudumistöid oli paljukt ja mitmeotstarbeliit: riitumijeks ja kodukaunistamijeks D. Willemsjon Pärnuft ešines kodumaalõngast meeldivate ülitõnna- ja palluriitetege. Marie Roosimann Naplast on küllalt häid tagajärgi saawutanud igajuguse kirjandujeta ja omal jõul. Ešines waiipade ja ešriitetege. Wõiks waid soowitada foostööd mõne mustrikojaga.

Kolmas liik kudumistöid, telgil punutud plüüsh, waiibad. Ruuben Tartuft oli walmistanud ühte terve aastka. Hind 750—800 krooni. Kuid, kas on targalt tehtud, niitaua ühte esjet walmistada, kuna ta selle hinna juures tööpäew tajumata jääb? Seda wõis kunagi palju aastakünneid tagasi. Meie aeg ei luba enam niipalju aega kulutada ühele tööle, kuna ta sealjuures weel mõne idarahwa loomingu jäljendus on. Miks peab olema plüüshwaiibal waid türgi, peršia ehk kaurajia muster?

Ja kui tahetakse riikfota ilusat idamaa laadilist waiipa walmistada, õhjtagu orientwaiipade raamatust muster ja wärwid, mis iluwäärtnuelt kõrgelt hinnatud.

Teine äärmus on muuseumi eestilaadilise ornamendi täpne jäljendamine. Tüütawaks on see muutunud eriti tikandustöis. Muuseumi warad olgu waid iduandjaks, üleswiiwats trepiks ajakohase rahwasliku tarbefunsti ilme õtjinijel. Ka muuseumis ei ole kõik täiuslik, sealgi on jäädwustunud loowa ja õtjwa waimu katfjed ja enamõnnestunud kujutused.

Telgil kujutud esemete mustrid määrab walmistamise tehnika. Selleks on kohane geomeetrikline ornament, milist wanaawara meil rikkalikult. Tikitud tööde mustriwalitus on suur wabadus, iga piste võib jäädwustuda ja juba wäikefje kujutufega antakse esemese meeleolu, see hinnatawaim kunstis, mis eseme meile armjaks ja nauditawaks teeb.

Ent see kaunistamise parajus ja siju walik on juur õstus, milleni kõik ei jõua. Seda tõendab näitus, kus see wõime ja õstus nagu kirjutatud tööle.

Juulik Suitsi uelaaadilised kirjuti fandanujed kõidamad tähelpanu ja on huwitawad kompositfioonilt.

M. Wäikesaar Tallinnast ešines pilutõõdega. Waimustawalt õhulijed ja hea tehnika tõttu wastupidamad.

M. Rossp Tartuft, walgete masinatifandustega näitas, kuiwõrd puhast tööd võib saada masina abil.

Warbola täienduskooli õpilaste töödes on julgust ja hoogu. Peale nende weel palju teiji, kelle tööd küll wähem kindlailmelised, kuid sammuwad arenemise teel.

Kiideft lastemänguasjad wajamad paremaid proportfioone. Wõidwad olla omaette kunstiteosed ja wäga ilmekad. Mutdu tehnikline wäljatõõtus hea.

Maalitud seinawaipega ja sohwapatjega Saffamaa töõstuje wäljapanek suunib imestama maitsewaejuf. Nähtawasti on siin eštohal äritegenine. Pildiks on need mustale jametile maalitud maastikud näotud, käega puundutatawaks esemeiks ka redad ja murduwad.

Kunstlikud puuwiljad „sõõgitõa ja kabinet ilustamijeks“ nagu seifab nimestikus. Peaks olema mõõdurud arusaamine, kus sellised esemed ühes tapetud pardil ja ülesriputatud kalapiltetega sõõgitõa „ilustajaks“ ja itjuaratajaks on.

Kunstlikud liialt „nahfjed“. Rohtem wabadust wormes, kujutlust ja looduse tähelepantel.

Milane ešide wäljapanek Narwast wajab rastele materjalile kohaseid mustreid.

Wõõbli wäljapanekuid wähe. Paar magamistuba, kabinet ja sõõgituba, ka kormwõõblit. Pettumus, nagu eelmisjelgi puhtwõõbli näitufel.

Miks küll harrastatakse meil nõnda puuniferdamist ja peaaegu musti sõõgitube — on arusaamata? Magamistõad ülesuhjatud terawate puuniferdustetega peafelimitud pärjakesetega. Mutdu mahe esemandiluu wärw, uhted kumerused woodiotstel ja kapifõhufufel — mis juba enesest ilustus on. Milles weel need niferdused mille wahelt ükski wägi tolmua wälja ei wõta ja mille teramad kontuurid kaugeft ringikäima panewad? See jobiks wast mõnda lõssi magamisjaali, kus ruumi küllalt kaugeft mõõda käia, ja kus raha küllalt hellist omandada. Meie oludes on see ülejõnkäiw ja meie ajal stiilikil wastuwõtmatu. Kujuteme wõrdlusjeks autot, gootilaadiliste tornilustufiga. Kus nõue on: magamistõa möõbel olgu wõimalikult imarnurkne, file, lihtne ja seega mugaw. Magamistõas liigutakse wähekaetult. Kujuteme jeda möõblit nurlade ja niferduste rägestikku, kus igal sammul kriimustufed ja wastupuutumine warisfjed.

Mööblivalmistajail tuleks jün wäljuda ka mööbli otstarbe seisukohalt „Su“ all on mõeldud juba niferdamist ja kumerust. Kuni ese ei wasta tarwitamise otstarbele, ei ole ta ka ilus. Ja ma usun, kui mõni sellise mööbli valmistajast ise jannaie toa sissejead omaks, ei teeks ta enam teist.

Traditsiooniline on meil jöögutuba mustast tamest. Wõimalikult raste, rikkalt ilustustit ja tume. Mõnda tugewad lauad, nagu peats nad kandma kett-aegseid terveja praade, puudaste hõbewaagnatega. Üldmulje on masendaw. Hind on kallis. Mõeldagu meie kettmiseid ja wäheldast üürifortereid. Metagem nüüd neisje seinast seinä selline magamistuba ja teije must jöögutua sissejead. Ohupuudus ja wangisolek tundub seal. Mi wähe on meie korteris päikesepaistat, meie kliimas üldje, et peame oma ümbrust elustama

rõõmsama wärwi, fergema mööbliga. Eluforteris peab tunduma tarwilit awarus, mööbli jotiwiis eluruumi kaunistamise otstarwe ja ruumi ehitusega.

Kuna igal ajal ja kõikjal otstakse uut Keel-Euroopa, ijegi terastorudefst mööblit valmistatakse — kas ei puutu ka meie meistrite silmi midagi uut, kas woi ajakirjast? Meie wajame lihtjat, oludekohast, kuid siiski kaunistajulist moodjat mööblit. See mõiste „moodne“ on rajatud käesolewa ajajärgu ilundudeile ja tarwitamiskohajusele. Meile on liiga kallid sellised lufkustoad küsitawa iluwäärtusega.

Produktseeritagu ka küsitmööblit mida juudab omandada kottmije sissetulekuga kodanik. Ent sealjuures omagu ka esemed, mis on läbimõeldud materjalilt, warmilt ja kaunistuselt.

Linda Ormesson.

KROONIKA

Naised tänawusel Rahwasteliidu täistkogu istangul.

Tänawu on Rahwasteliitu jaatnud oma esitajatena ka naised järgm. riigid: Austraalia: Miss May Holman. Belgia: M-elle Feron. Sakamaa: proua Lang-Brumann. Daani: Fröken Henny Forchhammer. Soome: Proua Tilma Hainari. Inglise: Miss Susan Lawrence, Mrs Mary Hamilton, pr. Janet Campbell. Kanaada: Mrs Mary-Jrene Parbby. Leedu: M-me Giurkionienne. Holland: M-me Kluywer. Norra: Dr. med. Ingborg Näs. Perija: M-me Hefinei. Ruumeenia: M-me Bararesco. Rootsi: Fröken Kerstin Hesselgren. Ungari: Frahwinnä Upponyi.

Nagu näme, kaswab naiste arv Rahwasteliidus järjekindlalt. Peale nimetatute on veel Läti delegatsioon, sekretarina Genjis proua Saunders ja samuti on Uue-Meremaa ja Lõuna-Afrika delegatsioonide sekretärid naised.

Naiste saawutused uuel Türgimaal.

Õigti maade naised jälgiwad suure hulgiga Türgi naisliikumise arenemist. Hiljuti määras seal kottuminiisterium ametisse kaks efimeist naiskottunifku, telledest üks töötas Angoras, teine Konstantinoopolis. Samuti saatis wast hiljuti sijeminister ringkirja üstikute prowintside kuberneridele, kus ta seletas, et on hädatarwilik, et need tulewikus kõigis suuremates linnades ja külades määraksid ametisse mõned naislinnowolikud. Ka wälisminister Lewofik Rudhi Begu on suur naiste töö pooldaja. Ta on kordumalt seletanud, et ta mitte ainult ei poolda naiste õiguseid, waid et ta peab hädawajalikus nende kaastööd awalikus elus ning et ta näeks ka heameelega naised diplomaat-

lijel ajal. Ta on ka wälisminiisteriumis mitmel ajal naised ametisse pannud, et nad seal mõiks ennast ette valmistada diplomaatiliseks teenistuseks.

Ka kaswatuse ja hariduse ajal areneb naiste koostöö.

Wael hiljuti määrati proua Mezine Moshiddine füüsika- ja zoologia õpetajaks poeglaste gümnaasiumi.

Wäga paljud türlannad õpiwad praegu õigus-teadust, kuna see awab neile palju võimalust. Hiljuti lõpetasid neli naist selle teaduskonna ja mõtlewad nüüd hakata advokaadiks.

Kellel pole hääleõigust, see ei maksa maksumid.

Selle hüüdnäna all peawad praegu prantjuse naised oma alalijelt kottawat mõitlust poliitilise hääleõiguse eest. Juba kewadel esitas parlamendillige M. Bracke koos teiste sotsialistiliste rahwasaadikutega seaduseelnõu, milles tahetaks naised maksumist ühendada hääleõigusega. Kuni naised pole jaanud hääleõigust, tahab see seaduseelnõu, mis koosneb ühest ainast paragrahwist, riigilt wõtta õiguse maksumata naised, sest praegu makswa korra järele pole naistel võimalust kaasa kõnelda ja kontrollida riigimajandust. Selle seaduseelnõu toetamiseks kufjutakse naised üle kogu riigi üles makshud maksmata jätta ja mitte maksmise pärast kas wõdi wangistada lasta ehk aga wähemalt maksumõudmije puhul seletada: „Ma keeldun maks-makst, sest mul pole hääleõigust.“ Sarnaseid üleskufjuid on jaadetud paljud tuhanded. Loobetakse, et see keeldumine diendada riigi maksumid mõjutab awalikku arwamist naiste hääleõiguse kaigus.

E. NAISLIIDU PEAKOOSOLEK

peetakse esmaspäeval, 3. novembril 1930. a.

—: kell 11 e. l. „SELTSKONDLIKUS MAJAS“ —:

PÄEVAKORD:

1. Koosoleku avamine.
2. Koosoleku juhatuse, sekretariaadi ja mandaat-komisjoni valimine.
3. Liidu tegevuse ülevaade.
4. 1929. a. kassa ja revisjoni-komisjoni aruanne.
5. 1931. a. eelarve.
6. Aruanded kohtadelt.
7. Valimised.
8. Koosolekul algatud küsimused.

JUHATUS.

TEILE KINGITAKSE AUTO!

(MITTE LOOSI TEEL!)

Teie nime ei ole tarvis avaldada!

E. Naisliidu ja Maanaiste K.-S. loterii loosimist on otsustatud ära-pidada juba novembri kuul s. a. Et selgusele jõuda, kui palju loositähiti juba müüdnud, palutakse loositähitete ostjaid saata 25. oktoobrini s. a. loterii toimkonnale loositähitete küljes olevaid kuponge. Saatmise vaeva tasumiseks antakse saatjatele hulk väärtuslisi-preemia kingitusi: 1) Uus sportauto ehk uus 4-istmeline sõiduauto. 2) Kilogramm puhast hõbedat. 3) Kuld käekell. 4) Rubiiniga sõrmus. 5) Grammofon ehk kino „Grand Marina“ pooleaasta pilet kahele inimesele. 6) Grammofon ehk kino „Gloria Palace“ pooleaasta pilet. 7) Kohviserviis portselaanist. 8) Kast sigareid. 9) Kirjutuslaua nõud. 10) 7 kilogrammi „Kave“ schokoladi. 11) Taskukell. 12) Raadio aparaat. 13) Binookel. 14) Hõbe kastekulp. 15) Suusad. 16-76) Mitmesugused hõbe, kristall jne. asju, kirjandust jne.

Preemiaid saavad kupongi saatjad, kes katsuvad ette välja arvata, kui palju kuponge loterii toimkonnale kuni 25. oktoobrini tagasi tuleb ja oma arvu kirjutavad ärasaadetava kupongi valgele küljele. Kupongi saatja, kelle arv õigele kupongide arvule kõige lähemale juhtub, saab kingituseks auto, järgmine teise preemia jne. Kokku 76 preemiat.

Preemiaid antakse välja loositähete ettenäitamisel, selle tõttu ei ole arvajatel tarvis kirjutada kupongile enda nime. Kui kaks inimest ühesuguselt arvanud on, saab preemia eesõigus aastate poolest vanemale.

Et kupongide ütleluge misel saadud arvu kohta kellegil kahtlust ei oleks, toimetatakse lugemist kahes jaos. Pitseeritud kastid kupongide kogumiseks pannakse avalikult välja 26. sept. kuni 25. okt. s. a. Tallinnas loterii toimkonnas, Rataskaevu 22 ja „Rahvapäikooli“ raamatukauplustes, Tartus „Postimehe“ rmt. kaupl. ja E. Seemnevilja ühisuses, Rakveres Leo Erna kaupluses, Pärnus „Vaba Maa“ abitalituses, Viljandis „Sakala“ talituses, Valgas Lepiku raamatukpl. ja 1 kast Narvas.

Neisse kastidesse paigutatakse igapäev ka postikaudu saadud kupongid. Tartu kastide sisu loetakse ära Tartus „Taluperenaise“ talituses avalikult 26. okt. Kõigi teiste kastide sisu samal ajal Tallinnas, loterii toimkonnas. Lugemiste kohta seatakse sellekohased aktid kokku ja saadud arvude kokkuvõtte teatatakse viibimata ka ajalehtedes.

Kõik kastides leidunud kupongid paigutatakse pitseeritud nõõridesse ja kupongide saatjad võivad kahe kuu jooksul vaatamas käia, kas nende kupongid lugemisel olid. — Kokku on loositähiti, seega ka kuponge 100.000 tükki.